

ВІЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ В УКРАЇНІ

Л.М. Минко, В.В. Шваб

Перетворення планово-директивної економіки у відкриту ринкову пов'язано сьогодні з вирішенням ряду актуальних проблем: заміною старої господарської структури, реструктуризацією промисловості, освоєнням ринкових принципів діяльності, інтеграцією до світової економічної системи. Названі завдання не можна ашпрішити без розширення інвестиційної діяльності, яка забезпечує неперервність відтворювального процесу та дієве стимулювання всіх відомих форм зовнішньоекономічного співробітництва. Як свідчить практика, таким нетрадиційним підходом може стати формування спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ). Спеціальні зони створюють сприятливі умови для економічного розвитку базових об'єктів та територій їх розташування.

Бути чи не бути СЕЗам в Україні? Навколо цього питання зламано чимало політичних списів. Позиція «проти» базується на таких аргументах. Результати діяльності територій зі спеціальним режимом оподаткування виявилися досить неоднорідними і не завжди виправдали очікування. За весь період функціонування СЕЗ і ТПР очікувалося досягти таких показників: залучення інвестицій — понад 17,1 млрд. дол. (фактично — 2,1 млрд., або 12,2% від запланованого); створення нових та збереження існуючих робочих місць — 387,4 тис. (фактично — 137,7 тис. або 35,5% від запланованого).

Прихильники СЕЗів, навпаки, стверджують, що зони позитивно впливають на економіку та інвестиційний клімат. За даними Інституту регіональних досліджень НАН України, станом на 01.01.2005 року від початку функціонування органами управління СЕЗ та ТПР затверджено 768 інвестиційних проектів. У період 2000 — 2004 років зростання інвестицій випереджало зростання ВВП у середньому в 2,5 разу. В 2005 році, зі скасуванням СЕЗ, це співвідношення знизилося до 0,7.